

AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1928. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 12-ÉN, TISZANÁNÁN
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :

KISS ALBERT

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1928. — 11438

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE, MISKOLC
TELEFON 687

AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE 1928. ÉVI
SZEPTEMBER HÓ 12-ÉN TISZANÁNÁN TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen vannak: Farkas István esperes és báró Bottlik István gondnok elnöklete alatt Szabó András, Gaál Ferenc, Pósa Péter, Kenyeressy Károly, Román Ernő, Tóth István lelkészi-, gróf Haller József, Zsóry Lajos világi tanácsbírák, Csorba György főgimnáziumi igazgató tanárképviselő, Péter József, vitéz Littkey György, Nagy János tanítóképviselők, Kiss Albert lelkészi főjegyző, Takács Mihály és Kérészy István lelkészi aljegyző, Kun András világi aljegyző.

Az egyházak képviselőitében, mint fent még meg nem nevezettek: Mészáros Lajos, Várady Pál, Mauritz Árpád, Molnár Gyula, Komjáthy József, Nádházy Bertalan, Bodnár Ferenc, Sólyom Gyula, Szabó Dániel, Benke József, Kiss Elek, Eötvös Ferenc, dr. Pápay István, Berec József, Szendrey László, Horváth József, Gyarmathy Béla, Ferenczy Dániel, Rácz Károly, Molnár Béla, Gere Lajos lelkészek; számosan segédlelkészek, gondnokok, tanítók, presbiterek. Maklárny Károly kunhegyesi lelkész; zsinati tag és előadó.

Elmaradásukat igazolták: Dr. Révész Kálmán püspök, Szalóczy Pál, Enyedv Andor, dr. Kérészy Barna, dr. Lipcsey Péter, Bottlik József, vitéz Sáfrán Géza, Puky László, dr. Regéczy József főjegyző, Tóth Kálmán aljegyző, Bay Bertalan tanácsbírák, Kocsis Jenő, dr. Hegyaljai Kiss Géza, Bársony György, Tóth Sándor, Gombos Imre, Bodolay István, Vajda Sándor, Szabó József, Bodnár Béla és Kovács Károly, Horváth Bertalan, Maklári Papp Ernő, Kocsis Jenő lelkészek.

1. A gyűlést istentisztelet előzte meg, melyen Farkas István esperes buzgó imádságban emelte Istenhez a lelkeket s aztán Pósa Péter cserépfalui lelkész, tanácsbíró hirdette Isten ígését ihletett prófétai ajakkal, mély barázdákat szántogatva s termékeny magvakat szórogatva a nagy számban egybesereglett ünnepi gyülekezett szívébe. A tiszánánai énekkar, minden dicsőretet megérdemlő énekszámai nagyszerű hatást váltottak ki a lelkek mélyén.

2. Istentisztelet után Farkas István esperes keresetlenül egyszerű imádságban kéri Isten segédelmét a végzendő közös egyházépítő munkához.

5. Elnöklő esperes a tagok számba vétele és az elmaradottak igazolása s megalakulás után szíves szavakkal üdvözölvén a megjelenteknek, különösképen pedig a vendéglátó tiszánanai gyülekezet — minden rendü, rangu tagjait — a gyűlést megnyitja.

4. Egyházmegyei közgyűlés illusztris vendége: Maklárý Károly kun-hegyesi lelkész tolmácsolja a tiszántúli egyházkerület és a heves—nagy-kunsági egyházmegye testvéries üdvözlétét, rámutatva meleghangu, ékes szavakban azokra a lelki mozgató erőkre, melyek a közeledés alapját képezik.

Farkas István esperes hasonló melegséggel, szívének bensőségéből mond az egyházmegye nevében köszönetet az együttérzésért és érdeklődésért, viszonzva ugy a megbízóknak, mint a tolmácsolónak testvéries üdvözlétüket.

5. Tárgysorozat előtt elnöklő esperes megindultan emlékezik meg arról a súlyos gyászetről, mely főtiszteletű Püspök urunk atyai szívet éles törként járta át, midőn hirtelen jött betegség távol, Amerikában váratlanul kírágadta a család kebeléből annak egyik büszkeségét és reményét, szeretett leányának férjét: Bogár Lajost, az ismert nevű amerikai lelkészt, az ottani magyarság és magyar ref. egyház sokra elhívott kimagasló vezérifíját.

Egyházmegyei közgyűlés szíve legmélyebb érzésével osztozik a gyászoló egyházfő és család bánatában, kiknek sebzett szívet Isten gyógyítsa meg és vigasztalja meg. Együttérzését a gyűlés az elnökség útján tolmácsolni óhajtja és jegyzőkönyvében a súlyos veszteségről kegyeletesen megemlékezik.

6. Esperes jelenti, hogy a nyughatatlan és lelkése ellen folytonos panasszal élő átányi egyházközség és presbitériummal szemben a felelőséget nem viseli. Mikor a helyszínére az egyházmegyei elnökség és Zsóry Lajos tanácsbíró kiszállottak, a vizsgálat során sok panaszt hallottak, melyek között bár nincsenek súlyos és beigazolt vádak, de annyi bizonyos, hogy a gyülekezet régi békéjének és rendjének visszavárása külső segítség nélkül szinte lehetetlennek látszik.

Egyházmegyei közgyűlés jóváhagyólag veszi tudomásul Éspes az intézkedését, hogy az átányi lelkész helyettesítésére s hivatala önálló átvételére pár óra legalább két lelkészi oklevéllel bíró káplánt küld ki, lelkészt pedig ideiglenesen szabadságolja s az időre teendői végzése alól felmenti.

7. Ugyancsak tárgysorozat előtt jelenti Éspes, hogy a maklári és noszvaji egyik tanító ellen a vett felhatalmazás alapján a fegyelmi eljárást megindította, azonban annak elkerülése végett mindkettő önként nyugdíjaztatási kérvényét betérjesztette, minek következtében a fegyelmi eljárás ellenük felfüggesztett.

Tudomásul szolgál.

8. Tárgysorozaton kívül Román Ernő e. m. pénztáros a többfelől

hozzáérkezett felszólalások alapján a kérdezősködőket megnyugtatón óhajtja azzal a felvilágosítással, hogy a közalapi járulékok emelkedését az okozza, hogy az egy. konvent visszatért a békebeli 8 filléres alapra, a lelkészi nyugdíjintézetnél pedig a korpóllék emelkedése von magával a járuléokban emelkedést.

Midőn ezt közgyűlés tudomásul veszi, Komjáthy József az ellen emel szót, hogy a konventi jegyzőkönyvek ára két uton is levonásba vétetik némely egyházaktól, t. i. egyházmegyei pénztárnok útján és az adósegélyből a ker. pénztár útján. Egyh. megyei pénztáros bejelenti, hogy jövőben ilyen esetek nem fognak előfordulni.

9. Olvastatott a szavazatbontó bizottság jelentése, mely szerint egyházmegyei tanítóképviselőkül a szavazatok nagy többségével Nagy János és vitéz Littkey György miskolci tanítók választottak meg.

Egyházmegyei közgyűlés a választás eredményét örvendetes tudomásul veszi, megválasztottaktól a hivatalos esküt kiveszi és a szavazatot nem adott atányi és maklári egyházakat, illetve lelkészeiket a törvényes rendbirságban elmarasztalja.

10. Olvastatott Putnok István tanítóképviselő állásáról lemondó levele, amit nyugalombavonulásával indokol meg.

Egyházmegyei közgyűlés a hú munkatársnak éveken át megbizonyított lelkes munkásságáért köszönetet mond, megindokolt lemondását tudomásul veszi és Isten áldását kéri a nyugalom esztendeiben eredményekben gazdag életére. A megüresedett állás betöltésére a szavazás elrendeltetett f. évi nov. 15-iki határidővel.

11. Esperes jelenti, hogy a hitoktató- és segédlelkészi karban a következő változások történtek: Eltávoztak Bodnár László és Horváth Imre hitoktatók és Tassy János poroszlói s. lelkész, az előbbieket helyét elfoglalták Nagy József és Szádváry József miskolci, ill. diósgyőri hitoktatók, s. lelkészül Poroszlóra Mikes Zoltán, Perecesre ifj. Keresztury József alkalmaztatott.

Egyházmegyei közgyűlés a távozókra Isten áldását kísérelő segedelmét kívánja, az új munkásokra pedig a jóra vezető Szentlélek segedelmét. Különösebben is megemlékezik a Dédesre rendes lelkészül beválasztott s így egyházmegyéinkből elszakadó Bodnár László Miskolcon több éven át folytatott, főleg a belmisszió terén sikerre vezető buzgó tímótheusi munkásságáról. Távozása, — mely reánk nézve veszteség — legyen híveire s egyházköztségére áldás! Az új hitoktató és segédlelkészek egyházmegyéinkbe bekebelezettek.

12. A következő tanítóváltozásokról tétetik jelentés: Miskolcra Nagy

János, Harsányba Nagy Albert, Bükkaranyosra Tóth Béla, Egerlövőre Molnár Géza választattak meg.

Megválasztottak a hivatalos esküt letévén, állásaikba beerősítették. A felesketett ifju tanítókat báró Bottlik István gondnok, világi elnök, meglehangu buzdító szavakkal üdvözli.

13. Kádár Albert hevesi lelkész, aki idegbetegsége miatt még 1925 tavaszán a budapesti, Új-Szent János kórházba magát gyógykezeltetni ment s helyére h. lelkész állítottatott, most orvosi bizonyítvánnyal igazolja oly mérvű gyógyulását, ami a lelkészi szolgálat folytatására is alkalmassá teszi, legfelebb magakímélése szempontjából kívánatos, hogy káplánt is tartson. Ezen okmány alapján és felujult munkakedvére hivatkozással kéri, hogy régi állomáshelyén rendes lelkészi szolgálatait újból megkezdhesse. Ezt követőleg Kérészy István esperesi kiküldött a presbitériumban tárgyalva ez ügyet, Kádár Albert visszahelyezését presbitériuma az egyházi felettes hatóság bölcs belátására bizza, megjegyezvén, hogy régebbi működése alatt teljes rend és béke honolt az egyházban. Ezzel szemben azonban sok egyháztag aláírásával oly tartalmu beadvány érkezett az esperesi hivatalba, mely azt állítja és bizonyítja, több cselekményére hivatkozással, hogy Kádár Albert még mindig beteg és kéri visszahelyezése előtt a lelkészhatósági tisztí főorvos általi megvizsgálását.

Egyházmegyei közgyűlés mindkét fél megnyugtatósára kimondja, hogy ha Kádár Albert felgyógyultságát tisztí főorvosi bizonylattal is igazolni fogja, állását újból elfoglalhatja.

14. Gaál Ferenc tanügyi bizottsági tag a következő jelentést terjeszti egyházmegyei közgyűlés elé:

Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mielőtt évi jelentésemet megtenném: egy megemlékezéssel kell kezdenem. Éppen most van 300 eszdeje, hogy a nagy pedagógus, a sárospataki főiskola egykori, idegenből meghívott világhírű tanára, Comenius Amós János, a Didactica Magna-t, Nagy Oktatástanát, 1628-ban befejezte. S noha e ma is nagyszerű, a maga idejében pedig az egész világon egyedülálló munkáját csak 20 év mulva, tehát Sárospatakról eltávozása után (1650—1654) adhatta ki, de már ennek elvei alapján tanított itt is.

E nagy művében széleskörű tudásának és tapasztalatának kincseit hozta nyilvánosságra. Korát megelőzve, olyan pedagógiai elveket állapított meg, a melyeken épülhet fel a mai modern neveléstan is, ha az olyan eredményt akar elérni, hogy a tanítás sikere úgy az ismeretközlés, mint etikai, vallási szempontból megfelelő legyen. Ő vetette fel először az általános népiskola eszméjét; ő juttatott helyet a reáltudományoknak is; ő alkalmazta először Orbis Pictus c. művében a szemléltető módszert s a mi ránk nézve a legfőbb: didaktikai módszerének alapjává a vallás-erkölcsi nevelést tette. A népet akarta a módszeres tanítással művelni, emelni, a vallás-erkölcsi neveléssel jobbitani, nemesíteni. Méltó, hogy róla e helyen, mint pataki főiskolánk nagy hírű professoráról és pedagógiai reformátorról kegyelettel emlékezzünk meg!

Comenius óta sokat változott a világ. S bár megdönthetetlen elvekre építette az iskolai képzés kiinduló pontját: a haladás századában, mikor az emberek minden a reális haszon szempontjából ítélnék meg a pedagógusok nagy többsége az iskolai képzés főfeladatának — csaknem azt mondhatnám egyetlen céljának — a tudást, ismeretszerzést s a szerzett ismereteknek, bizonyos rendszerbe való feldolgozását tűzte ki, abból a célból, hogy azokat a mindennapi életbe átvive hasznosítsák. Csak a kisebbség az, a melyik nem elégszik meg ezzel a célkitűzéssel s azt vallja, hogy az iskolának nem lehet pusztán az ismeretnyújtás, az értelemfejlesztés a feladata; hanem az emberi lélekben rejlő erőknek, képességeknek, erkölcsi alapon való kiművelése — mint a régiek mondták — kipallérozása, azért, hogy a külső műveltséggel együtt az Isten képére teremtett ember lelki képe is tünjék elő, a kiben a tudás mellett a haza, az ember szeretet, az Isten félelem nemes eszménye is valósággá legyen. Az első felfogás hívei tehát a tanítást, az ismeretközlést, a második nézet vallói pedig a nevelést tartják az iskola főfeladatának.

Szerintünk, nemcsak egyházi, hanem általános emberi szempontból is, — mint éppen a mai idők igazolják — mégis inkább a lelki képzésnek, vagyis a nevelésnek jut az elsőség. És pedig azon egyetlen, de bizonyos argumentum alapján, hogy mindnyájan Isten gyermekei vagyunk, a kiknek hozzá hasonlóknak kell lennünk. Amint Idvezítőnk mondja: Legyetek tökéletesek, mint a ti menyéi Atyátok tökéletes. A tökéletesség pedig nem a tudásban, hanem a szeretetben van. Erre csakis a vallásos nevelés tanít meg. A lelkünkben rejlő képességek munkái nem irányulhatnak egyedül arra, hogy minél több tudást és ismeretet szerezzünk magunknak e világból s azt hasznosítsuk úgy a köz, mint a saját javunkra. Sőt nem elégedhetünk meg az iskolai képzésnek még azzal az irányával sem, mely a tudás mellett az emberi önzés lehető tompításával, bizonyos altruista elveket is igyekszik a gyermek lelkébe oltani s a becsületet, tisztességet, a cselekvő szeretetet pusztán humánitárius kötelességnek ismeri. Nekünk a gyermeki lélek kiképzésével, egy magasabbrendű hivatásának szükségérzetét és egy krisztusi alapokon nyugvó, a tudás mellett erőt, békét adó világnézet előkészítését kell munkába venni a nevelésnél. Szóval az egész életet, minden munkáival, kötelességeivel a lelki ember és az örökkévalóság szempontjából kell tekinteni. Azért kell tanítanunk, hogy minél többet tudjunk és azért kell nevelnünk, hogy minél jobbak s kötelességtudóbbak legyünk! S mert a református hitvallás eszmények szolgálatára tanít: nekünk olyan öntudatos kálvinista nevelésű gyermekekre van szükségünk, akik ha felnőnek, Isten dicsőségeért, az egyház és haza javáért, minden áldozatra készek legyenek.

Hogy ez az eszmény lebeg-e minden tanítónk szeme előtt, ez a meggyőződés vezeti-e őket a tanítás és nevelés fáradságos, de nemes munkájában: erre nézve ki-ki önmagának adhatja meg a feleletet. Én hiszem azonban, hogy nem lehet aggodalmunk, s tanítóink nagy százaléka e tekintetben is hivatása magaslatán áll. Mert azt örömmel és elismeréssel hozom tudomására a nagyf. Egyházmegyei Közgyűlésnek, hogy a tanítás eredménye a legtöbb helyt kíváló; csak nagyon kevés az, ahol gyenge, vagy éppen meg nem felelő. Ilyen *kíváló* iskolák vannak:

Cserépfalun Batta Józsefé, Battané Aulinger Erzsébeté, Mízsér Lajosé; Vattán Horvát Lajosé; Hejőszalontán Petyke Lászlóé; Emődön Horváth Károlyé; Átányon Fcke Kálmáné, Csik Mihályé, Mészáros Istváné; Tisza-

nánán Trencsényi Pálé; Janó Idáé; Poroszlón Berta Kálmáné, Arany Gézáé, Jakab Imrécé és Piacsek Sáráé; Tiszadorogmán Örvendi Istváné és Örvendiné Tómán Eszteré; Ároktón Kiss Alberté; Mezőcsáton Orosz Béláé, Ujj Jenőé, Orosz Bélánéé, Gál Ilonáé, Tóth Erzsébeté, Tóth Ilonáé; Tiszakeszin Hajdu Zoltáné, Szalánczi Jánosé; Tiszatarjánban Barta Lajosé, Molnár Györggyé; Igriciben Iház Károlyé; Mezőnagy Mihályon Tokaji N. Kálmáné, Jakcsi Lajosé; Mezőkeresztesen Nagy Károlyé, Nagy Dezsőé, Szabó G. Lászlóé, Bertókné Bán Joláné és Kaszonyi Ilonáé; Gelejen Belényi Gáboré, Nagy Zoltáné; Borsodgeszten Zarándi Bertalané; Sályban Barsi Lajosé, Barsiné Kiss Erzsébeté; Miskolcon Putnok Istváné, Molnár Józsefé, Péter Józsefé, Rácz Árpádé, Barna Aladáé, vitéz Littkey Györggyé, Szabóné Cukrász Rózáé, Ruttkay Bertáé, Tarpay Zsuzsánnaé, Szekeres Ilonáé; Alsózsoltán Szabó Andrásé, Baksa Ilonáé, Pósa Erzsébeté; Böcsön Nagy Jánosé, Bíró Lászlóé; Ónodon Vattay Máriaé; Mezőnyéken Paksyné Hörömpő Joláné; Mályiban Járdánházy Józsefé; Kistolajban Vitályos Jánosé, Pósa Joláné; Szirmán Orbán Józsefé, Kulcsár Béláé; Nemesbikken Kernács Ilonáé; Tiszaszederkényben Keresztes Jenőé; Hejőpapiban Marília Lajosé; Sajókeresztúron Fővényessy Jánosé.

Jó osztályzatúak: Bükkzsércen Várady Sándoré, Czégény Péteré; Noszvajon Tar Vilmáé; Kisgyőrben Kocsis Béláé, Skultéty Edéé, Sarkady N. Lajosé; Emődön Lakos Sándoré; Poroszlón Réthy Andoré; Egerlövőn Mártha Béláé; Ároktón Szabó Gyuláé; Mezőcsáton Skultéty Lászlóé; Tiszakeszin Székely Atilláé; Igriciben Ferenczy Ilonáé; Felsőábrányban Tankó Istváné; Böcsön Szilágyi Benőé, Lajos Istváné; Nemesbikken Ragályi Dezsőé; Tiszapalkonyán Csizyné Szabó Emiliáé; Tiszaszederkényben Dobos Sándoré; Hejőpapiban Asztalosné Domokos Saroltáé; Tibolddarócon Farkas Sándoré; Ujlőrincfalván Gyurkó Erzsébeté.

Elégségesek: Harsányban Gergely Zoltáné; Bükkaranyos Bónizs Imrécé; Hevesen Galgóczy Béláé; Tiszavalkon Szabó Gyuláé; Egerlövőn Molnár Lajosé; Tiszaoszláron Kuik Károlyé; Hejőbábán Konkoly Eleméré.

Elégtelen minősítésű: Maklárón vitéz Pongor Imrécé és Noszvajon Kovács Dánielé.

Osztályozatlan Hejőcsabán, az időközben elhalt Budai Eleméré és Tiszapalkonyán az iskolai év második felében oda költözött Bálint Endrécé.

E kimutatás szerint tehát van 71 (67,6%) kiváló; 23 (21,8%) jó; 7 (6,6%) elégséges minősítésű iskolánk, ami, ha elég szigorú volt az osztályozás: nagyon szép eredmény és mindnyájunkat meglegegedéssel tölthet el, mert ez a szám 1921/22 óta fokozatosan emelkedik, az akkori 50%-ról 67,6%-ra! A jó és kielégítő pedig 43-ról 30-ra apadt. Mikor ezt a tényét örömmel hozom a nagytt. Egyh. megyei közgyűlés tudomására: azt is kívánatosnak tartom, hogy az iskolavizsgáló küldöttségek egyöntetű elvek alapján sziveskedjenek a minősítéseket megállapítani, el nem felejtve, hogy az osztott, vagy éppen teljesen egy osztályú iskolák sokkal szigorubb mértékkel bírálándók el, mint az osztatlanok. Az elmúlt évben életbe léptetett iskola vizsgálati jegyzőkönyvek is úgy látszik kedvező hatással voltak az elért eredmény egy részénél. Hanyatlás csak egy pár iskolánál mutatkozik. Ezek nevét ez uttal nem kívánom nyilvánosságra hozni, mert remélhető, hogy ez a hanyatlás valami okból csak átmeneti jellegű. Annál szomorubb, hogy az évről-évre panaszlott maklári és noszvaji iskola egyik tanítója semmi eredményt nem tudnak felmutatni. A kényszer nyug-

dijaztatási eljárást különben egyházmegyénk tavaszi közgyűlése ki is mondotta.

A tananyagbeosztás elkészítésétől némely helyen még idegenkednek a tanító urak, sőt egyesek felesleges munkaszaporításnak tartják. Pedig enélkül sem rendszeres, sem eredményes munkát végezni nem lehet. Hivatkozom Comeniusra, ki már 300 évvel előbb a jelzett Didactica Magna-ban a következőket mondja: „Ha nincs kitűzve a cél, a célhoz az eszközök, az eszközök használatában a sorrend, akkor könnyen elmarad valami, könnyen jut visszájára, könnyen áll elő zavar. Tehát: 1. Az összes tananyagot pontosan fel kell osztani osztályonként . . . 2. Az idő is pontosan beosztandó, hogy minden évnek, hónapnak, napnak, órának meglegyen a maga külön feladata. 3. Az idő és munka e beosztását pontosan meg kell tartani, hogy valami el ne maradjon, visszájára ne kerüljön.“

Ugy van! Részletesen kidolgozott program nélkül kétsős a munka, kevés és bizonytalan az eredmény. Mult évi őszi közgyűlésünk különben az egyöntetőség szempontjából el is rendelte, hogy az osztott és osztatlan iskolák részére, a mi tankönyveinknek és viszonyainknak megfelelő, nyomtatott tananyagbeosztást készített minden iskola részére, ami rövidesen el is készül. Eddig, a főtiszt. Konvent által most kiadott vallástani és énektanítási tanterv miatt késett. Jövőre ennek használatával vizsgálhatják és minősíthetik az iskolavizsgáló küldöttségek a tanító urak működését.

A tananyag különben a legtöbb helyt teljesen feldolgoztatott. Csak az lesz még szükséges, hogy — különösen osztott iskolákban — a mellék tantárgyakat, mint a slöjd, papír, farajz, női kézimunka, torna, hangjegyismeret — az eddigieknél intenzívebben tanítsák, mert ezek gyakorlati haszna és értéke elvitathatatlan. Idő is jut rá, különösen az osztott iskoláknál; csak nem annyira a tanóra percnyi pontossággal való betartására, mint a percnyi pontossággal megkezdett és szigoruan beosztott és meg is tartott munkára kell a súlyt fektetni.

A vallás- és énektanítást igen sok tanító dicséretes és eredményes buzgalommal végzi. Sőt egyik-másik szép eredménnyel vezet vasárnapi iskolát is, aminek gyümölcsét az egyház fogja aratni. Vasárnapi iskolát vezettek a jelentések szerint: Hejőpapin Marflág Lajos, Kistokajban Pósa Jolán, Alsószolcán Pósa Erzsébet, ki a tanítást az iskolalátogatók nagy meglegésére be is mutatta. Poroszlón Jakab Imre, Sályban Barsi Lajos, Miskolcon Tarpay Zsuzsánna. Lehet, még mások is vezetnek, amint hiszem is, de nincs róla tudomásom.

Több helyen 2, 3 szólamu énekléssel mutattak fel szép eredményt, mint Átányon, Borsodgeszten, Alsószolcán, Kistokajban, Szirmán, Sajókeresztúron, Cserépfalun és Egerben. Egyébként pedig nagyon kívánatos, hogy a szép éneklésre súly helyeztessék iskoláinkban, s megszűnjék az egyik-másik helyt még mindig divó vontatott gyülekezeti éneklés.

Eltekintve a részletektől — hála Istennek — vannak olyan iskoláink, melyek a kiválók között is kitűnnek. Szeretnék ezekről is megemlékezni, de mivel nem minden járásból kaptam ilyen értesítést, nehogy az esetleg kimaradtak érzékenységét érintsem: ezuttal nem hozhatok fel neveket a legnagyobb sajnálatomra. Kérem kell az iskolalátogató urakat, hogy jövőben — a mult évi határozat szerint — az ilyen kiválóbb működést elért tanítók neveit szíveskedjenek bejelenteni. Hadd legyen az elismerés példa és buzdítás, hogy egyházmegyénk elismerésében és mel-

tánylásában vegyék igazán hív sáfárok hűséges és lelkiismeretes munkájuk jutalmát.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad megemlítenem és javasolnom, hogy Péter József miskolci tanító urat, aki 30 évi szolgálati idejét betöltve, s e hosszú idő alatt mindig kiváló eredménnyel működött s kinek eddigi érdemeit azzal honorálták a gyülekezetek is, hogy őt egyh. kerületi rendes és zsinati pótképviselőnek választották: mi is részeltessük abban az elismerésben, hogy ajánlja őt egyházmegyei közgyűlésünk főtiszteletű püspök úrnak igazgatói címmel való kítüntetésre.

Bár nem tartoznak az egyházmegye tanítói karához, mégis itt kell kiemelnem, azt a minden elismerésre és köszönetre méltó, nagy elfoglaltságuk mellett igazán áldozatos munkát, amit a két idős koru mezőcsáti lelkész: nagytiszteletű Bodolay István nyugalmazott esperes és nagytiszteletű Szalóczy Pál tanácsbíró-lelkész urak végeznek évek hosszú sora óta a vallásitanítás önkéntes s díjtalan munkájával. S minthogy e ténnyel a mezőcsáti tantestület mentesítve van a vallástani munkától, szükségességnek tartanám őket arra hívni fel, hogy e tehermentesítés folytán vezessék be a vasárnapi iskolai tanítást a csáti iskolában.

Fel kell hívnom az egyházmegyei közgyűlés nagybecsű figyelmét, illetve meg kell újítanom a most már harmadik éve sürgetett iskolaépítések elrendelésére. Vatta, Kisgyőr, Bükkaranyos még mindig a régi, a leg-
elemibb követelményeknek meg nem felelő, (Aranyoson két tanterem helyett csak egy van) iskolákban tanítanak a tanítók. Ujabban pedig Ároktő, Tiszatarján, Kistokaj jelentenek ilyenekül. Mályíróról szólni sem merek e helyen; ott teljesen tarthatatlan állapotban van, mind az iskola, mind a tanítói lakás. Erről tudomása van már különben az esperes úr részéről a nagytekintetű egyházmegyei közgyűlésnek is, mert a részükre nyújtandó sürgős segítségre fel is hívtak a kebelbeli egyházak. Annyira a szegénységgel küzdődő kis társegyház ez, hogy még tanítója csekély fizetését sem tudja rendszeren kiadni. S mégis, annál nagyobb elismerés illeti a tanítót, hogy lakás, iskola, fizetés elégtelensége mellett is, iskolája kiváló; sőt a vizsgáló küldöttség jelentése szerint: számtanítás eredménye példátlanul kiváló. Tisztelettel ajánlom őt a nagytekintetű egyházmegye jóindulatu anyagi támogatásába is.

Vattán és Emődön a ref. tanítók, a római katolikus tanítókkal közösen tanítják az ismétlősöket. Egyik helyen a ref. növendékeket — a leányokat a római katolikus tanító, a másikban a fiukat tanítja a római katolikus tanító és megfordítva. Nézetem szerint, ha a gazdasági iskola községi jellege miatt túrni kell ezt az állapotot; úgy az ilyen helyeken a tanítók, de még inkább a lelkészek köteleztesenek a külön vallásóra tartására, a tanítók pedig az ének tanításra.

Tanítóváltozások a következő helyekről jelentettek. Tiszapalkonyán Csizy Miklós nyugalmazott tanító helyére Bálint Endre, az elhunyt kiváló tanító: Buday Elemér helyére Tokaji N. Kálmán mezőnagymihályi; Mezőcsátra Ujj Jenő eltávozott helyére Lovász Pál bódvaszilasi; Borsodharsányban a most szervezett 2-ik állásra, Nagy Albert végzett képezdészt; Bükkaranyos a más állásokra távozott két tanítója helyére Bónisz Imrét választotta meg. Betöltés alatt levő állások vannak Mezőcsáton egyik nyugdíjazott tanítónő, Mezőnagymihályon a megválasztott, Emődön az eltávozott Lakos Sándor és Hevesen az elhalt, szorgalmas igyekezetű és egyházát szerető Galgóczy Béla helye.

Ami a statisztikai adatokat illeti, egyházaink iskoláiban 105 tanerő működik, kik közül 79 férfi, 24 nő, 2 hely üresedésben volt. Iskolája csak Egernek nincs. Három egyház: Miskolc, Diósgyőr, Hejőcsaba iskolái csak részben tudják befogadni a tanköteleseket. A többi állami iskolákba jár. A rendszeres hittan tanításról azonban mindenütt gondoskodva van. Csak fiukat, vagy leányokat tanított 10, vegyesen 95 tanerő, 96 tanteremben. Osztott iskola van 31 egyházban, osztatlan 17-ben.

Egy tanteremben 100 növendék volt Noszvajon, az I. és II-ik osztályban. Ugyancsak 80—100 a létszám Átányon két iskolában, ahol három tanító 255 gyermeket tanít. A 4-ik állás szervezése már elodázhatatlan szükség a tanítás sikere szempontjából.

Az iskola felszerelés és a könyvtár a legtöbb helyen hiányos. Ezen is segíteni kell az egyházmegye múlt évi határozata szerint, a beíratási díjakból pótolván a hiányzó taneszközöket és könyvtári könyveket.

A ref. tankötelesek száma 6768, akikből iskolába jár 6683. Vagyis iskolába nem jár 85, 1'25^{0/0}, ami igazán kedvező arány, ha a statisztikai adatok pontosak. Erre nézve azonban a tapasztalatok alapján némi kétségeim vannak, mert évről-évre sok helyt összetévesztik a tanköteles ref. gyerekek létszámát, az iskolába járó többi ref. és más vallású gyermekek létszámával.

Más felekezeti iskolába jár 62 ref. tanköteles, 0'9^{0/0} más vallású a miénkbe 360, 5'5^{0/0}, ami a másikhöz viszonyítva feltűnő arány!

Összes mulasztás volt 58.514. Ezekből igazolt 48.513, igazolatlan 10.000, az összes mulasztások 177^{0/0}-a. Megdöbbentően sok! Valami orvosszert kell ellene keresnünk. Ha szükséges még a hanyag községi előljáróságok bejelentésével is. Hasonlóképpen igen sok a mulasztás az ismétlő iskolákban is: 4856. Igazolt 3423, igazolatlan 1433, 29^{0/0}!

Felmentetett az iskolába járás alól 16, iskolakerülőt csak 4-et mutatnak ki a tanítók. Konfirmált mindennapi iskola végzése után 390 fiu, 398 leány, összesen 788; az ismétlő, illetve a polgári és tanonc iskolások közül 43 fiu, 77 leány, összesen 120 növendék.

Az iskoláztatással kapcsolatban legyen szabad a nt. egyhm. Közgyűlés figyelmét egy, szerintem fontos dologra felhívnom. Tudva levő, hogy a tanulók létszáma az osztályok emelkedésének arányában fogy. Vagyis az első osztály létszámának csak 38 százaléka jut a 4-ik, 30'2 százaléka az 5-ik, s csak 15'5 százaléka a 6-ik osztályba. Mi ennek a következménye osztott iskoláknál? Az, hogy aki nem jutott fel a 4-ik osztályig, nem ismeri meg Magyarországot, mert Magyarország földrajza a 4-ik osztály tantárgya. Nem tanul, sőt, — nem érve el a felsőbb osztályokba — nem is hall semmit a magyar történelemből. Nem ismerve hazáját, hazája történetét, nem fejlődhetik ki benne a hazaszeretet érzése, a hazáért való munka és áldozatkészség kötelessége. Internacionális gondolkodású és érzésű ember lesz belőle, kivált ha egyszerű munkás marad, aki közönyös — ha ugyan nem ellenséges indulatu lesz hazájával szemben. Elszakított véreinek nehéz sorsa nem fáj neki; hazája dolga pedig csak annyiban érdekli, hogy tud-e neki megélhetést nyújtani? Ezen csak úgy segíthetünk, ha a falusi gyermeket, aki nem megy felsőbb iskolába: engedjük — osztott iskolában — legalább a 4-ik osztályig feljutni.

Végül még azt említem meg, hogy az Egyetemes Konvent 127—1928. sz. határozatával egy nagyon üdvös rendelkezést hozott. A sokszor céljának meg nem felelő filmelőadások ellen állást foglalt s kimondotta,

hogy a növendékektől szedett díjakat ezután iskolai vetítógépek és az ehhez szükséges földrajzi, természetrajzi és kulturtörténeti filmek kikölcsönzésére, beszerzésére fordítsák. — Egyházkerületünk folyó évi tavaszi közgyűlése pedig e konventi határozat folytán 22—928. sz. alatt e rendelkezések betartására utasította az egyházakat. Ugy pedagógiai, mint kulturális szempontból igen fontos e határozat, hogy minden iskolánál legyen vetítógép.

Nagyfiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ezekben voltam bátor a helyzet megismerése szempontjából talán nagyon is részletezett jelentésemet előterjeszteni s tisztelettel a következő javaslatokat tenni:

1. Utasítsanak az iskolavizsgáló küldöttségek, hogy az iskolák minősítését és osztályozását az egyh. kerületi Szabályrendeletben előírt elvek alapján végezzék. Ahol a tananyag nincs teljesen keresztülvive, az írásbeli dolgozatok részben is hiányoznak és nincsenek a tanító által javítva; rendtartási naplók nincsenek pontosan vezetve: az az iskola nem kaphat kiváló minősítést.

2. Ugyancsak hívassanak fel az iskolavizsgálók, hogy a vizsgálat alkalmával a tananyagbeosztás figyelembe vételével kérdezzenek a gyerekektől.

3. A szép éneklésre és az Egyetemes Konvent által ez évben kiadott tananyag betanítására nagy súlyt helyezzenek a tanítók és főleg osztott iskolákban ne csak az első énekverseket tanítsák meg, hanem egyes szebb, használatos verseit is. Kézimunka, slójd, rajz, hangjegyismeret intenzívebben tanítandó.

4. Vasárnapi iskolai tanítás — egy korábbi e. m. határozat szerint — bevezetendő. A mezőcsáti tanítótestület a vallástanítástól való mentesülése folytán erre köteleztessék.

5. A két mezőcsáti lelkésznek a vallástanítás önkéntes elvállalásáért és hosszú idő szép eredményű munkásságáért nyilvánítsa köszönetét és elismerését az e. m. Közgyűlés, Péter Józsefet pedig több, mint három évtizeden át tanúsított buzgalmaért s az általa mindenkor elért kiváló eredményért ajánlja e. m. Közgyűlésünk a főfiszteletű Püspök urnak igazgatói címmel való kitüntetésre.

6. Vatta, Kisgyőr, Bükkaranyos, Ároktő, Tiszatarján, Kistokaj utasítsanak a követelményeknek egyáltalán meg nem felelő iskoláiknak záros határidőn belüli megépítésére. Átány pedig negyedik tanítói állásának még a folyó tanévben való megszervezésére.

7. A községi jellegű gazdasági ismétlő iskolák tanítói utasítsanak külön énekóra tartására, a lelkészek pedig ugyanilyen helyeken a vallás tanításra.

8. Miután a gyengébb képzettségű s ennél fogva a felsőbb osztályokból lemaradt gyermekek sem Magyar hazánk földrajzát, sem a nemzet történetét nem tanulják és ezért később nincs bennök hazaszeretet, nincs nemzeti, faji érzés és összetartás: utasítsanak a tanítók, illetve az iskolaszékek, hogy az alsóbb osztályokban elbukott, de írni olvasni tudó gyermekek föltétlenül bocsátsanak át legalább a negyedik osztályba.

9. Ugy az Egyetemes Konvent, mint az Egyházkerület folyó évi határozata alapján utasítsanak az iskola fentartó egyházak, hogy ahol filmelőadások látogatására díjat szedtek, vagy szedni fognak: a szedett díjakból kötelezőleg szerezzenek be vetítógépet s erre a célra egy pengőt vagy legföllebb 1 P 20 fillért szedhetnek.

10. Végül mondja ki az e. m. Közgyűlés, hogy az európai híru pedagógus és a sárospataki főiskola egykori kiváló professorának Comenius Jánosnak emlékére, abból az alkalomból, hogy most 300 éve fejezte be nagy művét, a Didactica Magna-t, amelynek alapján tanított a mi főiskolánkban is — noha a műve akkor nem volt kiadva — és szintén éppen 300 éve, hogy evangéliumi hitéért, a császári önkény miatt hazáját is el kellett hagynia: az egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak önkéntes adományából egy alapítványt létesít a sárospataki főiskolánál, az alsó-borsodi lelkészek és tanítók Comenius Ámos János alapítványa címen a legkiválóbb neveléstani, vagy protestáns egyház történeti munka jutalmazására.

Tisztelettel kérve jelentésem és javasolataim elfogadását, vagyok a nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Poroszlón, 1928 szeptember 8-án.

kiváló tisztelettel
alázatos szolgája:

Gaál Ferenc

tanügyi biz. elnök.

Egyházmegyei Közgyűlés tanügyi bizottsági elnök javaslatait elfogadja és határozati erőre emeli, az utolsót (10.) a tanügyi bizottság módosításával, amint a következő jegyzőkönyvi pontunkban alább foglalva van s az így módosított határozatot a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi Közgyűlésre felterjeszti.

15. Olvastatott a tanügyi bizottság 1928. évi szeptember hó 11-én Tiszanánán tartott gyűlésének jegyzőkönyve, mely szerint:

1. a tanügyi bizottsági elnök által a Comenius Ámos János nevére teendő alapítványra előterjesztett javaslatát azzal a bővítéssel kéri az e. m. Közgyűlés által elfogadtatni, hogy Comenius a sárospataki főiskola révén az egész egyházkerület kegyeletére tarthat számot és ezért az alapítványhoz való hozzájárulásra az egyházkerület többi egyházmegyéit is fölhívni határozza és kéri; ha azonban ahoz nem járulnának hozzá, ez esetben egyházmegyénk fentartja határozatát az alapítvány létesítésére.

2. Ugyancsak olvastatott a tanügyi bizottság azon előterjesztése és kérelme, hogy az iskolalátogatás választassék el az egyházlátogatástól; a legalább 4 tanítós iskolában másfél napot töltsenek a vizsgálattal és az iskolavizsgálatok idejét május 25-től júniusra terjedő időre tegye át az egyházmegye.

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság mindkét javaslatát mérlegelvén az elsőt elfogadja és határozati erőre emeli, a másodiknál kimondja, hogy miután az egyház és iskolalátogatás szétválasztására okot nem lát: továbbra is egybekapcsoltan kívánja megejteni azokat, költségkimélés szempontjából is, de meg azért is, hogy e vizsgálatok különben is május hóban tartatnak meg, amikor az iskolai tanítás eredménye már elbírálható. Az ellen azonban, hogy a több tanítós iskolák vizsgálatára szenteljenek több időt, nemcsak, hogy nincs kifogása, hanem fel is hívja az iskolalátogatóknak figyelmét.

Végül egyházmegyei Közgyűlés Gaál Ferenc tanügyi bizottsági elnöknek, úgy a jelentésben, mint fenti javaslatokban megbizonyított nagy úgyszeretetéért, lelkes és buzgó munkásságáért, értékes kezdeményezéseierjt jegyzőkönyvben mond köszönetet.

16. Esperes bejelenti, hogy dr. Hegyaljai Kiss Géza belmissziói előadó akadályoztatása miatt a közgyűlésen meg nem jelenhetvén, jelentését nem terjesztheti itt elő, hanem ígéletet tett annak az egyházkerületi előadó útján való felterjesztésére.

Tudomásul szolgál.

17. Hasonlóképen ugyancsak az igazoltan távollevő dr. Hegyaljai Kiss Géza a missziói segélyezés ügyében megkésztett előterjesztése szintén hasonló módon leszen felterjesztve.

Tudomásul szolgál.

18. Olvastatott az alsóborsodi egyházmegye lelkészegyesületének javaslata a lelkészválasztási törvénytervezetről.

Alsóborsodi egyházmegyei lelkészegyesület a lelkészválasztási törvényjavaslatot tárgyaló bizottságának javaslata alapján a törvényjavaslatot tárgyaló bizottságának javaslata alapján a törvényjavaslatra vonatkozóan a következőképen határoz:

A zsinat előkészítő-bizottság lelkészválasztási albizottsága által bemutatott „Törvényjavaslat a lelkészi állások betöltéséről“ című munkálatot letárgyalván azt óhajtja, hogy az törvényerőre ne emelkedjék. Mert se az evangéliumi elvet nem fundálta teljes mértékben a javaslat alá, se a kálvini demokratikus fejlődést nem vette egészen elvi alapul, se a magyarországi református egyház lelkészválasztás történelmi multjával és fejlődésével nem tartotta meg a szoros kontaktust.

A gyakorlati szempontokat véve alapul: nem zárja ki a korrupciót, nem ad a terhet viselő gyülekezetnek a sokféle szavaztatás dacára sem kellő szabadságot, vagy legalább is annak az érzését. Nem biztosítja a gyülekezetet sem a megfelelő lelkész felől, de nem biztosítja a lelkészt sem az emberi szempontok szerint őt megillető hely felől.

Felettebb szövevényes, hosszadalmas jogi folyamatok sorozatos kapcsolata miatt nehezen tekinthető át. Sok zűrzavart idézne elő. A választási hangulat tüzeit inkább élesztené.

Vannak azonban a nagy utánajárásról tanuskodó munkálatnak olyan értékei, melyeknek felhasználásával jelenlegi választási törvényünk megnyugvásra korrigálható.

Egyházmegyei lelkészegyesületünk azért azt javasolja tiszteletteljesen, hogy a javaslat adassék vissza a zsinati albizottságnak újabb javaslat készítése végett. Ebben a javaslatban a következő szempontok jussanak kifejezésre.

1. Mivel a régi választási törvény jó törvény, csak az emberek kerültek meg a törvényt, arra kell törekedni, hogy olyan lehetőségeket alkalmazzunk a törvényújításnál, melyek a visszaélésekkel lehetőleg megszüntetik. Summa summárum, a régi választói törvényt kell a mai idő

követelményeinek a tapasztalatok alapján újjáalkotni. Ami jó benne, meg-
hagyni, ami változtatást kíván, azt megváltoztatni.

A jogokat megszükiteni nem szabad. Hagyassék meg a gyülekezet
választó joga, mert a kötelességek jogokat is vonnak maguk után.
S a jogkiterjesztés világában a szükítés káros. Ezek figyelembe vételével
azt mondhatjuk, hogy épségben kell hagyni a *jelenlegi meghívási eljárást*
csekély módosítással.

A meghívást mindig a presbitérium kezdeményezze, így meg fog
szünni az, hogy házról-házra járva aláírásokat gyűjtenek. Üresedés esetén
a presbitériumnak van joga a lelkészi állásra jelölni. A kisebbségnek is
joga van egy jelölt mellett állást foglalni. A jelölésről felvett jegyző-
könyvet a presbitérium beküldi, az esperesnek. Az esperes a kézhez vétel
után azonnal intézkedik, hogy kitűzze a választás napját és két meg-
bízottat kiküld a gyülekezetbe a választás lefolytatására. A gyülekezetet
előre értesíti az időpontról, ami kellő időben a gyülekezet előtt, kell
hogy kihirdettségék.

A kiküldöttek megjelennek a gyülekezetben és a presbitériumi
jegyzőkönyv jelölése alapján a most érvényben levő módon a választást
lefolytatják. Ha esetleg a presbitérium kisebbségének is van jelöltje, t. i.
abban az esetben, ha a presbitérium nem egy jelölt mellett foglalt állást,
akkor, ha a gyülekezet a presbitérium többségének jelöltjét szavazás
útján elejtette, ugyanilyen módon a kisebbség jelöltjére nézve is megejtí
a választási szavazást. Ha így sem sikerült eredményt elérni, akkor a meg-
hívás sikertelen.

2. A meghívás sikertelensége esetén *pályázat* folytán történik az üre-
sedésben levő lelkészi állás betöltése. A visszaélések a pályázat útján
történő betöltéseknél szoltak előfordulni, azért a törvénynek ezt a részét
kell úgy megváltoztatni, hogy a korrupció minél kisebb lehetőségí felü-
letre szoríttassék vissza. Itt kell beavatkozni a felsőbbségnek, hogy a
választási jog megfelelő irányítást nyerjen.

Ha a lelkészi állás betöltése meghívás útján nem sikerült, akkor ki
kell írni a pályázatot. A jelöltek közül szabadon választ a gyülekezet.
Ha nem akar választani, még egyszer meg kell kísérelni felvilágosítá-
sokkal, hogy akkor tesz leghelyesebben, ha engedelmeskedve a törvény-
nek, nyugodtan választ a jelöltek közül. Ha ennek dacára is makacs-
kodik, akkor az egyházmegyei közgyűlés választ titkos szavazással az
egyházmegyei jelölőbizottság által jelöltekből.

Az egyházmegyei lelkész jelölőbizottság áll az egyházmegyei elnök-
ségből, 3 lelkészi tanácsbíróból, 4 tag képviseli a választó gyülekezetet,
2 a presbitériumból, az egyik mindig a gondnok, 2 tag a gyülekezet
választói közül. Egy tagot a püspök jelöl ki az egyházkerület részéről,
aki sohasem lehet abból az egyházmegyéből, melynek területén a választás
van. Az egyházkerületi képviselőnek csak szavazási és ellenőrzési
joga van. A jelölésben tanácskozás által nem vehet részt,

A jelölőbizottság a pályázók közül jelöl 3-4-et, kik közül a gyü-
lekezet tartozik választani. A jelölőbizottság nagy súlyt tartozik helyezni
a gyülekezet képviselőinek a véleményére, ha jelöltjük a feltételeknek
megfelel. Tartozik első, második, harmadik, sőt negyedik helyen is azokat
jelölni, kiket a gyülekezet képviselői óhajtanak. Attól függ, hogy hányat
jelölnek a gyülekezet képviselői. Ha így nincs annyi jelölt, amennyit a

törvény megenged, a jelölőbizottság szabadon egészíti ki a számot a pályázókból.

A jelölőbizottság által kijelölt 3-4 egyén próbaszónoklásra a választó gyülekezet templomában a jelölőbizottság által kijelölt időben egyházmegyei kiküldött kíséretében megjelenhet. Az egyházmegyei kiküldöttet az esperes jelöli ki. Egy nap két jelölt jelenhet meg, kik közül az egyik délelőtt, a másik délután prédikál. A próbaszónoklásra megjelentek a kiküldöttekkel együtt minél rövidebb idő alatt kötelesek elhagyni a községet. A meg nem jelenés, vagy a gyülekezet ama kívánsága, hogy nem óhajtja a jelölteket, vagy a jelöltek közül valamelyiket meghallgatni, a helyzeten semmit nem változtat.

3. A törvényjavaslatban a *cserére* vonatkozó 8. §-t a lelkészegyesület elfogadja a következő módosítással: hagyassék ki belőle a presbitériumnak a kezdeményezése s mivel egyházkerületi jelölőbizottság nincs, az szintén. A felsőbb hatóság is csak abban az esetben kezdeményezheti a cserét, ha bírósági ítélettel állapítottatott meg a lelkésznek a gyülekezetre hátrányos működése.

4. Amint fentebb említettük, a jelenlegi lelkészválasztási törvény az emberek lelkiismeretlensége folytán került abba a helyzetbe, hogy sok korrupció keletkezett. Ezt úgy óhajtja a lelkészegyesület megjavítani, hogy kéri a lelkészválasztási törvényt előkészítő zsinati bizottságot, hogy mondja ki a törvény azt is, hogy a legszigorubb büntetést alkalmazza a visszaélőkkel szemben. Azokat a lelkészeket, kik visszaélést követnek el, hosszú időre eltiltja a választhatósági jogtól. Mondjuk egyenesen 10 évre. De megbünteti azokat a lelkészeket is, kik a választáson nem győztek, illetve megválasztva nem lettek. Éppen olyan szigoruan. Visszaélésükért hivatalból is üldözendők. A korrupció lehető kiküszöbölése végett a választókat is ugyancsak hasonló szigorúsággal bünteti. Nem intésre vagy feddésre, hanem súlyos pénzbüntetésre.

Végül kívánatosnak tartja a lelkészegyesület, hogy minden lelkészválasztási aktus imával kezdődjék és végződjék még abban az esetben is, ha istentisztelet után történik a választás. Ami kívánalom, a mostani javaslatban is benne van.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészegyesületen alaposan megvitatott fenti bizottsági javaslatot teljes egészében elfogadja és a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

19. Olvastatott az alsóborsodi ref. e. megye missiói bizottságának javaslata, a zsinati missiói törvénytervezethez.

Missiói bizottság, melynek tagjai: Enyedi Andor, elnöklete alatt: Takács Mihály, Váradi Pál és Benke József lelkészek a zsinat által összeállított Törvénytervezetet általánosságban szükségesnek tartja s azt a tárgyalás alapjául elfogadja s azt a következőkben kívánná módosítani.

1. §-ban: elhatározza magát... teljesítésére, kitétel így egészítendő ki: elhatározza magát... fokozottabb mértékben való teljesítésére.

4. §. Így egészítendő ki: A belmissió célja az, hogy a magyarországi református egyház névleges, közönyös és holt tagjait Isten kegyelme által valódi élő és munkás egyháztagokká tegye.

7. §. A belmissió szervei: hivatalos és önkéntes munkások. Hivatalo-

sak az egyház hatóságai, önkéntesek lehetnek az egyház által elismert szövetségek, intézmények és egyesek.

10. §., 11. §. helyett. Mindenemű missiói munkának irányítója és mozgatója, egyh. közösségekben mindenkor a lelkész, egyházmegyénként pedig az esperes mellé egyh. megyei belmissiói előadó állítandó ki, olyan hatáskörrel bírjon, hogy ennél fogva képes legyen a munka irányítására, ellenőrzésére. E. m. előadó csakis paróckus lelkész lehet, kinek a munka végzésére belső hivatottsága is van. Hatáskörét a Konvent állapítaná meg.

12. §., 35. §-ok kihagyandók.

37. §-ban a, b, c, d, e pontok alatt felsoroltakon kívül hivatalos munkásoknak tekintetendők az egyház gondnoka és presbiterek is. Ezen § pótlandó ezzel: Minden hivatalos munkásától és alkalmazottjától elvárja és megkívánja az Egyház — mint elsősorban missiói szerv, hogy hivatalos munkáik mellett, az Egyház hitébresztő tevékenységéből is kivegyék részüket. Működésük elbírálásánál e szempontok figyelembe veendők. Magánéletünkben pedig legalább a csendes, példaadó és bizonyosságtevő életet követeli meg.

39. §. Önkéntes munkások: az Egyház élőhitű tagjai az elismert szabad missiói egyesületek tagjai, kiket be kell venni a fokozatos missiói szövetségekbe.

40–44. §-ban „Az iskolai missiói szövetségek“ helyett helyesebb és célravezetőbb lenne az iskolák hitéletének az ifjúság lelkipozításának pontosabb előírása s annak intenzívebb végzése, — mivel az iskola nem missiói terület, de lényegéből következik, hogy missiói szervnek kell hogy legyen.

45. §. így módosítandó: Bármely az egyházzal szoros és hivatalos kapcsolatban álló, — régebben fennálló, vagy ezután keletkező missiói jellegű egyesület (pl. nőegyletek stb.) köteles az egyházzal együtt működni, — magát az egyház felügyeletének alávetni, — alapszabályait a fokozatos egyh. hatóságoknak bemutatni, végzett munkájáról időnként számot adni, — s viszont a megfelelő egyházhatóság segítőkezet nyújt, — képviselőtük-ről a maga kebelében gondoskodik.

46. §. kihagyandó.

47. §-ban az 5-ik sorban az „országos ref. missiói szövetség munkájában“ helyett „belmissiói munkában“ irandó; a b) pont kimarad.

48. §-ban „az országos missiói szövetség“ kihagyandó.

E) Missiói alap.

52. §. így hangzana: Az egyház missiói munkájának anyagi szükségletei missiói alapból fedeztetnek.

53. §. A missiói alap: országos és helyi. Forrásai a következők:

- a) önkéntes adományok;
- b) szövetségek és egyesületek hozzájárulása;
- c) a templomokba kített missiói perselybe gyűlt adományok;
- d) Az e célra rendezett belépti díjas vagy gyűjtéssel összekötött ünnepek és egyéb összejövetelek jövedelme.
- e) A közalapi járulékok 25%-a.
- f) Alapítványok és hagyományok.

54. §.-hoz hozzáadandó: a helyi missiói alapot a presbitérium kezeli.

Az országos és helyi missiói alap mellett egyházmegyei és egyh. kerületi missiói alap is létesítendő; de a megadóztatás ellen tiltakozunk.

A külmiszióról intézkedő 55—57. §-ok nem kívánnak módosítást.

Amint tisztelettel előterjesztett módosító javaslatunkból kiténik, a zsinati törvénytervezet lényegesebb változást két pontban szenvedne, — még pedig: az országos missiói szövetséget tárgyaló 12—35. §§. — továbbá az Iskola missióról szóló 40—44. §§-nak teljes egészében való elhagyása által. — Ez utóbbinál azon álláspontunkat ismétljük, — hogy az iskolákat nem tekinthetjük missiói területeknek, sőt azoknak minden fokon missiói szervekké kell lenniök. Ha az iskola nem tud missiót végezni, akkor kár az óriási áldozatokért, csak költséges luxus marad. Isten lelkétől ihletett tanítók, tanárok az iskolákat is a tudományok megszentelt hajlékává tehetik, anélkül azonban hiábavalóvá válna minden missiói szövetség beállítás, illuzóriussá teszi annak egyházi jellegét.

Lehetetlen, sőt egyenesen veszedelmesnek tartjuk, — a presb. és hivatalos egyházi szervek mellé, — missiói szövetség beállítását. A Krisztus nagy missiói parancsának, — amely jelent minden elképzelhető és belmissió név alá foglalt munkát, magának az Egyháznak kell végezni. Ez az Egyház lényegéből következik. Ha pedig az Egyház úgy, ahogy van, — a maga szerveivel nem tud eleget tenni ennek a parancsnak, — úgy azok a meglevő szervek alkalmatlanok, sőt feleslegesek. Akkor az egyházi méltóságok — az egyházfőtől a zsinat elnökéig — csak érdem jutalmazására volnának, cím és rang adományozásával. A presbitérium a kalvini egyház szerint minden belmissió név alá foglalt munka végzője és végrehajtó szerve, kell hogy legyen. Mi lenne akkor, — ha azt a munkát törvény szerint alakult belmissiói szövetség kötelességévé tennék. Legfeljebb az egyház anyagi ügyeinek intézője, olyan gazdasági bizottság féle. De így sem állhatna meg a kettő egymás mellett, mert az Egyháznál a gazdasági jólét sohasem lehet cél, — hanem eszköz. Az Egyház nem önmagáért van, — de a Krisztusért. Felügyelő és irányító szerv sem maradhatna a presbitérium. Ahol nincs elhivatottság és missiói lélek, — ott minden munka, mely a keresztyénség jegyében folyik érthetetlen és bonyoltság. Akik a Lélek által munkálkodnak azok csak a Lélek által ítéltethetnek meg. Lehetetlen tehát egymás mellé, vagy egymás alá helyezni az egyháznak két szervét, — egy lelki és egy testi, egy emberektől és egy Istentől elhívott testületet. Melyik volna a fontosabb, melyiknek lenne irányító szava és tekintélye. Ha bármelyik is kiengedné kezéből a hegemóniát, úgy önként feleslegessé teszi önmagát. Maradjon meg csak a presbitérium s a meglevő egyházhatóság minden belmissiói munka végzője, — ha a Szentlélek indításának engedelmessé válik, úgy minden törvénynél erősebb, kényszerítőbb törvény fogja szabályozni munkáját, úgy annak feltétlenül sikerre kell vezetni.

Ezekben kívántunk hozzá szólni és a nt. egyházmegye elé terjeszteni véleményes javaslatunkat, — kérve annak elfogadását.

Egyházmegyei közgyűlés fenti bizottsági javaslatot egész terjedelmében elfogadja, magáévá teszi és a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

20. Tárgyaltatott a „tiszáninenni ref. egyházkerület lelkészi özvegyárva gyámintézetének alapszabálya.“

Kiss Albert főjegyző előadja, hogy a bemutatott új alapszabályzat mindenben a háborúelőtti hasonló volt alapszabályokon épül föl, némi szükségszerű tartalmi és stílári módosítással, amit a változott viszonyok kívánnak vagy a paragrafusok és kifejezések világosabbá tétele. Az új alapszabályokat elfogadásra ajánlja.

Egyházmegyei közgyűlés a tiszáninneri ref. egyházkerület lelkészi özvegy-árva gyámintézetének a ker. hivatalos lapban leközzölt új alapszabályait cél- és tervszerűnek ítéli, elfogadja és felelősség- és kötelességtudatának érzetében magát azoknak aláveti.

21. Lelkészerőtekezlet felterjesztése kapcsán tárgyalatik a Hegedűs Loránt-féle indítvány: *a kereszttel alkalmazása* ref. egyházunkban — ügyében. Várady Pál lelkész következő előterjesztést óhajtott benyújtani:

Nagyon hálás szerepet vállaltam, amikor arra vonatkozóan akarok javaslatot terjeszteni a nt. lelkészerőtekezlet elé, hogy feltegyük-e templomainkra a kereszttel vagy ne?! Tudom, hogy nemcsak az én, de alsóborsod minden lelkészének határozott, ezidőszerint s valószínű a jövőben is megdönthetetlen véleménye ez: „Nem tartjuk helyesnek azt a törekvést, mely a kálvinista templomokra a kakas és a csillag helyébe, vagy azokhoz, a kereszttel akarja helyezni.“

A kereszttel, mint Krisztus keresztje, nekünk is tiszteletünk tárgya. Ezt a kereszttel mi szívünkben hordjuk, s nem is akarjuk sem a mellünkre akasztani, sem tornyainkra feltenni. Nem ítéljük el az ellenkező véleményű kálvinistákat, sőt azokat sem, akik kereszttel jelölik tornyaikat, de helyeselni nem helyeselhetjük. Nekünk, magyar kálvinistáknak tornyaink díszítésére megvan a mi szívünkhöz forrott szymbólumunk, a kakas és a csillag. Nem tartjuk mi alkalmatlanabbnak, és kevesebb értékű szymbólumnak a kereszttel, de viszont megfélelőbbnek és értékesebbnek sem. Ha kálvinista őseink kereszttel tettek volna tornyaikra, azt tennénk mi is; évszázadokon keresztül azonban, kálvinista tornyaink szymbóluma a kakas és a csillag annyira megszokottá vált, annyira szívünkhöz forrott, hogy azt, máról-holnapra a kereszttel felcserélni, károsnak, sőt a kálvinista egység ellen törő ténykedésnek tartjuk.

Minden nemzetnek megvannak a maga speciális, évszázadokon keresztül kiforrott nemzeti és vallási szokásai a külsőségekben is, amiknek a máról-holnapra való megváltoztatása nem kívánatos. Hogy Hollandiában és más külföldi államokban idevonatkozóan mi a szokás, reánk csak másodsorban fontos és ősi, mondhatnám speciális magyar nemzeti formációnkból kialakult szokásainkat nem pótolhatja.

Ma, amikor a róm. katolikusok minden közeledésünket ridegen visszautasítják, amikor egy levontékhez intézett lelkesítő beszédben elhangzott keresztyén kifejezést, mert nem keresztyéneknak mondatott, róm. kath. részről meg nem hallgathatnak. Ma, amikor szóval, írással és tettel igyekeznek minél mélyebb és mélyebb szakadékokat ásni a felekezetek közé. Ma, a nálunk Magyarországon kifejezetten róm. kath. külső jelvényt, a kereszttel a régi szymbólumok helyébe tornyainkra feltenni, legalább is a mai magyar felekezeti viszonylatban, a magyar kálvinista tradíciókat sértő, hízelgő és a megközelítendő fél által sem óhajtott közeledésnek tartom.

Hogy a keresztnélküli templom az egykori ádáz vallásos harcok emléke volna, talán részben igaz, de viszont az is igaz, hogy az egykori vallásos harc meg van ma is, csak finomabb, modernebb fegyverekkel folytatják.

Hogy Magyarország szenved most, azt tudja az egész világ és tudni fogja kereszt nélkül is és ha keresztet fogunk viselni, akkor sem fogják nagyobbak látni a magyar szenvedést. És utódaink nem a templomainkon és mellünkön lévő keresztből fogják tudni, hogy szenvedtünk, mert bizony elég szomorú lenne rájuk, ha csak ebből látnák azt meg.

Nem akarunk mi felekezeti harcot forszírozni, ellenkezőleg, ha mindig, úgy ma százszor jobban kívánjuk a szeretetteljes, békéséges együttműködést, ezt azonban a keresztnek tornyainkra való felhelyezésével biztosítva nem látjuk. De meg aztán a keresztet jelvényükül használó felekezetek is igyekeznek a keresztben is különbözőségre: a róm. kath. kereszt az igazi, egyszerű kereszt, a gör. kath. kettős, a lutheránusoké a négytől kinyúló ággal diszített. Milyen lenne a kálvinista? Ha már a külső szymbólumban is meg kell különböztetnünk magunkat, akkor minthogy új „kálvinista keresztet“ (?) kreálnánk, inkább maradjunk meg a csillagnál és a kakasnál.

Hegedüs Lóránt Ur Öméltóságának a személyisége, amennyire munkájából s írásaiból ismerjük, mindnyájunk előtt rokonszenves, őt büszkén valljuk magunkénak, s ha ezen az egy nézetem véleményünk nem egyező is, őszinte, tiszta szívünkből óhajtjuk, hogy a jószágos Isten adjon sok olyan munkás hívőt — mint ő — egyházunknak s szegény szenvedő magyar hazánknak.

Egyházmegyei gyűlés mélységes alázatossággal hódol mindenkor a Krisztus halálának felséges szymbóluma előtt, minden keresztyén a legnagyobb megbecsüléssel gondolhat erre a szent jelvényre: a magyar ref. egyház történeti multját és a kálvinista tömegek közgondolkozását tekintve azonban, nem látja még az időt alkalmasnak arra, hogy mostani jelvényeinket a kereszttel cseréljük fel. Am ha valamelyik gyűlekezet már most alkalmazni kívánja a kereszt jelvényét: eme szándéka elé akadályt egyáltalában nem akar gördíteni.

22. Tiszáninneri ref. egyházkerületünk megküldi egyházmegyéinknek 1928. évi 23. számú határozatát, melyben véleményes javaslatot kér a tiszántuli ref. egyházkerületnek az Egyetemes Konventre terjesztett ismételt javaslatára vonatkozólag, mely szerint a kötelező két segédlelkészi év közül az I. lelkészi vizsga után következő év a theologiai főiskolákon szerzendő tanfolyamon töltsék el.

Egyházmegyei Közgyűlés maga részéről nem tartja kívánatosnak, hogy a 4 éves elméleti theologiai tanfolyam még egy ötödik, — habár gyakorlati irányával is — bővítették ki az amugy is elég rövid gyakorlati évek hátrányára; azért a tiszántuli egyházkerület javaslata fölött napirendre tér.

23. Olvastatik egyházkerületünk 1928. évi júliusi közgyűlésének 27.

számú határozata, melyben Egyetemes Konvent kívánságára, véleményezés végett egyházmegyénk elé terjeszti a pápai egyházmegye amaz indítványát, „mely törvényes úton kívánja szabályozni a még nem végzett theologiai akadémiai hallgatók és előkönyörgő tanítókra nézve a szószék használatát.”

Egyházmegyei Közgyűlésünk maga is nagyfontosságúnak tartja a fölvetett kérdést s a pápai egyházmegye javaslatából magáévá teszi azt a gondolatot, hogy a preorans tanító lelkészi szolgálata, mint aki nagyrészen lelkészhelyettesként szerepel; világosan és törvényesen szabályozandó. A javaslat többi részét azonban egyházunk mai berendezettségét tekintve ez idő szerint nem tartja kivihetőnek. Különösen képtelenségnek tartja a lelkészi székéből történő egyházi szolgálatot, amely helynek a fekvése legtöbb templomunkban olyan, hogy csak a gyülekezet egy része kísérelhetné figyelemmel az istentiszteletet, más része el lenne zárva az egyházi szónak meghallgatásától. De nem fogadják el egyházmegyénk a pápai egyházmegye javaslatát azért sem, mert az nagyrészen tönkre tenné a legáció évszázados intézményét; ellenben nem gondoskodik arról, hogy kárpótlást nyújtson a legáció elmaradó erkölcsi, anyagi és társadalmi hasznáért. A preorans tanítóktól eltekintve, egyházmegyénk a felelősség elvének minden vonalon való szigorubb alkalmazása mellett — egyelőre meghagyandónak tartja az E. T. idevonatkozó 144. §-át.

24. A mezőnagymihályi egyház beterjeszti az 1927. évben felvett javadalmi jegyzőkönyv alapján a változott viszonyoknak megfelelően megkészített új kántortanítói díjlevelét a megerősítés kérelmével. Az új díjlevel nem egyéb, mint az eredeti földjavadalom s párbérrendszer visszaállítása az adócsökkentési segéllyel beállt, de ma már tarthatatlan pénzjavadalom helyébe, mincként következtében a tanítói javadalom az egyház és egyháztagok károsodása nélkül az államsegély útján tetemes emelkedést nyert.

Egyházmegyei Közgyűlés a mezőnagymihályi ref. egyház új kántortanítói díjlevelét megerősíti s hasonló eljárás céljából is kérelmével a főtiszteletű egyházkerülethez felterjeszti.

25. A lácházai egyház eddigi párbérrendszerét egyházi adózássá kívánja átváltoztatni olyanformán, hogy a lelkészi és tanítói párbér, mustpénz és munkaváltság egyrésze az egyházi földek adójával együtt lenne kivetendő; míg a lelkészi és tanítói tájárandság természetben lenne továbbra is kiszolgáltatandó. A kivetés a közgyűlés határozata szerint úgy történnék, hogy az összeg egyharmadrésze családi, illetve személyi adó címén, egyharmada a házzal birókra (lakhelyiségek arányában) és egyharmada a földre vettetnék ki. A kivetés szerint télpárok és vegyes házasok nemcsak a személyi, de a vagyonadónak is felét fizetik. Csatolt presbiteri jegyzőkönyv tanúsága szerint elvileg presbitérium sem ellenzi a vál-

toztatást, egyelőre azonban várakozó álláspontra helyezkedik. Lelkész és tanító nemcsak a munka és must-váltságot, de a párbér ellenértékét is fix összegben kívánják megállapíttatni: 65 és 25 köbőlben.

Egyházmegyei közgyűlés elvben már most hozzájárul az adórendszer változáshoz s felhívja az egyház előjáróságát, hogy azt minden részletében szabályszerűen megtárgyalva és előkészítve a régi és új díjlevelek becsatolásával terjessze fel a jövő évi tavaszi egyházmegyei gyűlésre.

26. A tiszaozlári egyház szűk iskolai és tanítói telkéhez 2000 P. vételárért Csillik Gerzson tiszaozlári lakos közelfekvő házát és tágasabb telkét kívánja megvásárolni, amelyre a jövőben iskolát és melléképületeket nyugodtan emelhet. A vételár a jövő évi földjövetelemből lenne fedezendő, a hivatkozott egyáltalában nem fogja terhelni.

Egyházmegyei közgyűlés a szabályszerűen kiállított adás-vételi szerződés s a betérjesztett presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyvek alapján a vételhez hozzájárul s az iratokat a főt. egyházkerületi közgyűlésre terjeszti fel.

27. A noszvaji egyház betérjeszti 60.000 pengős templomépítési kivetését s presbiteri jegyzőkönyvét, mely szerint 20.000 P. családokra vetetik ki, egy egész családra 66 P. 20 fillér esvén; 40.000 P. pedig kat. holdankénti 39 P. 14 filléres kulcs szerint lesz kivetendő.

Egyházmegyei közgyűlés a noszvaji egyház templom-építési kivetését és adókulcsát jóváhagyja és megerősíti.

28. Az egerlövői egyház 5000 P értékben templomtetőzetét kívánja kijavíttatni. A kivétési kulcs szerint minden házaspár fizet 5 P-t, minden háztulajdonos 4 P-t és minden földtulajdonos 1 magyar hold után 1 P-t.

Egyházmegyei Közgyűlés a betérjesztett presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyvek alapján az adókulcsot jóváhagyja és megerősíti.

29. Az egerlövői egyház presbiteriuma betérjeszti a lelkészi földhaszonbéri szerződését. Bodnár Ferenc lelkész a lelkészi földjavadalmat képező földet haszonbérbe adja Báji-Patay Gyula földbirtokosnak 3 egymás után következő évre évenként és magyar holdanként 2½ mm. tiszta-buzáért.

Egyházmegyei Közgyűlés a betérjesztett szerződést jóváhagyja.

30. Dr. Pápay István ónodi lelkész betérjeszti földhaszonbéri szerződését, mely szerint a javadalmát képező földet 4 évre haszonbérbe adja magyar holdanként évi 275 kg. buzáért Soós Károly és társai ónodi lakosoknak.

Tartalomjegyzék:

1. Kezdő isteni lisztelet.
 2. Esperes megnyitó imádsága.
 3. Tagok számbavétele, megnyitás.
 4. Maklárꝯ Károly üdvözléte.
 5. Dr. Révész Kálmán püspök gyászában részvényilatkozat.
 6. Esperes jelentése az átányi ügyben.
 7. A maklári és noszvaji tanítók elleni fegyelmi eljárás beszün-
tetése.
 8. Pénztáros felvilágosító nyilatkozata a járulékok emelkedéséről.
 9. Szavazatbontóbizottság jelentése.
 10. Putnokꝯ István lemondó levele; választás kitiizése.
 11. Hitoktató és segédlelkész változások.
 12. Tanítóváltozások; ujak beerősítése.
 13. Hevesi lelkész visszahelyezési ügye.
 14. Tanügyi bizottsági elnök jelentése; kapcsolatos határozatok.
 15. Tanügyi bizottság javaslatai.
 16. Belmissiói jelentés.
 17. A missiói segélyezés ügye.
 18. Lelkészválasztási törvénytervezet.
 19. Missiói törvénytervezet.
 20. Egyházközségi lelkészai öznegy-árva gyámintézeti alapsza-
bályok.
 21. Hegedüs Loránt-féle keresztfavaslat.
 22. Segédlelkész évek új megállapítása.
 23. Előkönyörgő tanítók katedrai szolgálata.
 24. Mezőnagymihályi új kántortanítói díjlevél.
 25. Ládháza adókulcsa.
 26. Tiszaoszlár telekvételi ügye.
 27. Noszvaji templomépítési adókulcs.
 28. Egerlövő templomépítési adókulcsa.
 29. Egerlövői lelkész földhaszonbérleti szerződése.
 30. Ónodi lelkész földhaszonbérleti szerződése.
 31. Egyházlátogatók kiküldése.
 32. Egyházközségi képviselők kiküldése.
 33. Jegyzőkönyv hitelesítők kiküldése.
- Az egyes jegyzőkönyvi pontokat jegyzették:
Kiss Albert 1—18; 20; 31—33.
Takács Mihály 19; 21—23; 25—30.
Kun András 24.

Függelék.

Lelkészertekezleti jegyzőkönyv.

Felvétetett *Mezőkeresztesen*, 1928 június 4-én az alsóborsodi ref. lelkészek értekezletén.

1. Templomi istentisztelet után, melyben dr. H. Kiss Géza imája és a lelkipásztori elhivatásról, türelemről, az Isten elhívása szerinti magasztos kötelességekről szépen felépített bibliamagyarázata gyönyörködtette és gazdagította a jelenlévőket s Ferenczy Dániel megkapó szólóéneke („Bus magyarok imádkoznak“) után Pósa Péter l. ért. elnök mondott megnyitó beszédet, alázatos szívvel köszönve meg a gondviselő Atya hozzánk való jóságát, kegyeletes szavakkal megemlékezve az elhunyt lelkésztestvérekről s reámutatva egyházi életünk minden fontos kérdésére, de különösen a megindítandó ref. napilap ügyét ajánlva lelkésztestvérei jóakaratu támogatásába, melynek révén történelmi korszak munkásai lehetünk. Istentől való megbízatásunk is elkötelez erre, mert, bár mindenkitől szabadok vagyunk, de elhivatásunkból kifolyólag mindenkinek a szolgálai tartozunk lenni s így anyagi és szellemi tehetségünkkel mindennekfelett az egyetemes egyház érdekeit szolgálni. Az államhoz való viszonyunk nem javult, a felekezeti közösi pedig határozottan visszaesést mutat, hiszen róm. kath. püspökségek, káptalanok cselédjeiket elbocsátják csupán azért, mert protestánsok, mely semmivel nem menthető eljárás ellen, mi joggal, büszkeséggel hivatkozunk 100%-os magyarságunkra s imádkozzunk: „Uram bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekednek.“

2. A XC. zs. 10. éneklése után Szalóczy Pál néh. Sólyom Barna, Román Ernő néh. Fekete Gyula, Farkas István néh. Apostol Bertalan, Gaál Ferenc néh. Halászy József lelkésztestvérünkről tartott emlékbeszédet, meg elevenítvén a holtak alakjait. A XC. zs. 2. v. éneklése méltó kísérője volt a fájdalmas emlékezéseknek,

3. Szendrey László „Mélységből“, „Üzenet“, „Kiáltás“ című hazafias érzésekkel telített verseit adta elő, megindítva a szíveket.

4. A minden áldozatot és támogatást joggal megérdemlő ref. napilap megvalósítása érdekében Takács Mihály csatasorba szólít minden rendű és rangú munkást. Szükség van kálvinista politikára, mert a kálvinizmus a legfelségesebb erkölcsi elveket hirdeti, a mikor Isten iránt alázatos, az emberekhez szeretetteljes. Cselekedjünk a szent elégedetlenség jegyében s ne nyugodjunk addig, míg 15.000 előfizetőt nem gyűjtünk. Farkas István esperes indítványára minden lelkésznek erkölcsi kötelességévé teszi legalább 1—1 nyomdarészvény jegyzését, mely azonnal meg

is történt, előljárva nemcsak a jegyzésben, de részvények számával is báró Bottlik István világi elnök és Farkas István esperes és Pósa Péter elnök.

5. Híveink gazdasági téren magunkhoz kapcsolása végett Eötvös Ferenc a Gazdák Biztosító Intézeténél való biztosítást ajánlja.

6. A kitézött pályakérdésre: „Miért van szükség a magyar ref. egyházban Kálvin Szövetségre?” egy pályamunka érkezett, melynek felelete: „Szükség van a Kálvin Szövetségre a magyar ref. egyházban azért, hogy a krisztusi misszióból folyó mai feladatának a ref. egyház meg tudjon felelni. A Kálvin Szövetség, mint szervezet, nem akar az egyháztól külön munkát végezni, hanem, mint szervezet, az egyház életének egyik nagyfontosságú mezején, az egyház vezetése mellett, végezni akarja azt a munkát, amely közvetlen gyors tevékenységgel és nagy munkamegosztással és lehetőleg mindenkit munkába állítva, az egyének gondozása által megújító és megújuló életet teremt“.

Ezen, Demes Péter vallástanár által irt alapos és értékes munka díjazásra méltónak ítéltetik.

7. Pályamunkául kitézetik: 1. értekezés: „A magyar ref. egyház feladata és kötelességei a misszióval szemben.” 2. Egyházi beszéd: „Máté 14 rész. 25–27 v.” alapján.

8. Kérészy István, egyházmegyei aljegyzőül választatván, hálásan köszönve lelkésztestvérei szeretetét és bizalmát, jegyzői tisztéről lemond s Szendrey László választatik jegyzővé.

9. Molnár Béla imája s a XXV. zsoltár 2. vers éneklésével az értekezlet véget ért.

Mezőkeresztes, 1928. június 4.

Pósa Péter s. k.,
l.-ért. elnök

Kérészy István s. k.,
l.-ért. jegyző.

